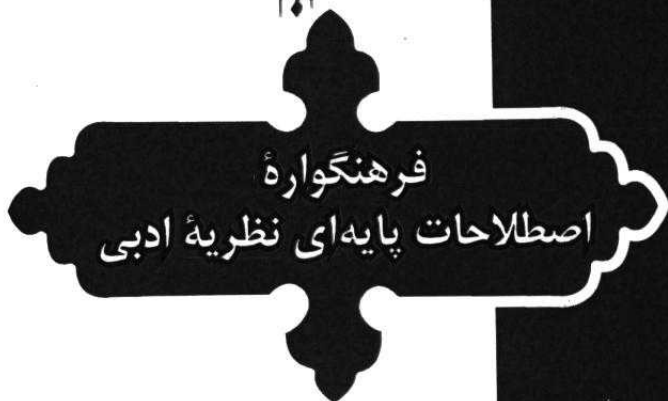

فرهنگواره
اصطلاحات پایه‌ای نظریه ادبی

مروی کلیگر

ترجمه

دکتر سعید قاسمی پُرشکوه

مدرس دانشگاه فرهنگیان

دکتر شیرزاد طایفی

دانشگاه علامه طباطبائی

عضو هیئت علمی

www.ketab.ir

سرشناسه	کلیگز، مری Klages, Mary
عنوان و نام پدیدآور	فرهنگواره اصطلاحات پایه‌ای نظریه ادبی / مری کلیگز؛ ترجمه شیرزاد طایفی، سعید قاسمی پرشکوه.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات علم و دانش، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	۲۰۴ ص.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۷۱۸۵-۶
وضعیت فهرست نویسی: فیبا	
یادداشت	عنوان اصلی: C۲۰۱۲, Key terms in literary theory
عنوان دیگر	اصطلاحات کلیدی در نظریه ادبی.
موضوع	ادبیات — واژه‌نامه‌ها Literature — Dictionaries
موضوع	نقد — واژه‌نامه‌ها Criticism — Dictionaries
موضوع	ادبیات — تاریخ و نقد — نظریه
موضوع	Literature — History and criticism — Theory, etc.
شناسه افزوده: طائفی، شیرزاد، ۱۳۵۲ - مترجم	
شناسه افزوده: قاسمی پرشکوه، سعید، ۱۳۶۰ - مترجم	
رده بندی کنگره	PN۴۴/۵
رده بندی دیویی	۸۰۳
شماره کتابشناسی ملی	۶۱۸۴۱۳

نام کتاب • فرهنگواره اصطلاحات پایه‌ای نظریه ادبی

مؤلف • مری کلیگز

ترجمه • شیرزاد طایفی، سعید قاسمی پرشکوه

ناشر • علم و دانش

نوبت چاپ • اول، ۱۴۰۲

صفحه آرایشی • آسیه فلاح

طرح جلد • محمد تیموری

چاپ/صحافی • علم و دانش

شمارگان • ۵۰۰ جلد

قیمت • ۱۵۰ هزار تومان

نشانی: تهران، میدان انقلاب، خیابان انقلاب، بین اردیبهشت و ۱۲ فروردین، پاساژ اندیشه، طبقه همکف

تلفن: ۶۶۴۱۵۴۵۹-۶۶۴۱۴۵۶۰

ایمیل: teymori_۱۳۵۵@yahoo.com

سایت: www.elmo-danesh.ir

فهرست مطالب

- پیش‌گفتار مترجمان..... ۵
- درباره نویسنده و اثر او..... ۹
- مقدمه مؤلف..... ۱۷
- شخصیت‌های مشهور..... ۱۳۱
- آثار مهم..... ۱۷۱
- نمایه..... ۱۸۱

پیش‌گفتار مترجمان

کتاب حاضر مجموعه‌ای کوچک؛ اما مفید و نسبتاً جامع در زمینه نظریه ادبی است که در علوم گوناگون و نوین، اعم از ادبی، فلسفی، سیاسی و... می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد و امروزه برخی از علوم، به‌ویژه نقد ادبی بر اساس همین نظریه‌های ادبی استوار است و پژوهش در آن‌ها بدون استمداد مبانی نظریه ادبی ممکن نیست. به عبارتی می‌توان نظریه ادبی را مبنای نظری مقولات ادبی دانست و علم به آن می‌تواند ابزاری برای پژوهشگران ادبی و منتقدان باشد؛ از این رو، در این کتاب مهم‌ترین اصطلاحات و واژگان مطرح در نظریه ادبی گردآوری گردیده، نخست در ضمن تعریف و توصیف آن‌ها، به نظریه‌پردازان مشهور نیز اشاره‌ای مجمل شده‌است، سپس در بخشی جداگانه، به معرفی این نظریه‌پردازان و مهم‌ترین آثار آنان پرداخته شده‌است که به نوعی تعریف کوتاه؛ اما جامع هر نظریه‌پرداز و آثار او به شمار می‌آید. در بخش سوم این کتاب، به معرفی برخی از کتب در زمینه نظریه ادبی نیز پرداخته شده که به نظر می‌رسد نویسنده در گردآوری و تألیف این فرهنگ مختصر به آن‌ها نیز نظر داشته، با مطالعه آن‌ها، به زعم خود مهم‌ترین اصطلاحات را جمع‌آوری نموده‌است و نام این مجموعه را «اصطلاحات کلیدی نظریه ادبی» نهاده که در این نامگذاری، واژه «Key» را می‌توان افزون بر برگردان «کلیدی»، به «کلیشه‌ای»، «مشهور و معروف» یا «بدیهی» و واژگانی از این دست ترجمه کرد. از این میان، مترجمان این مجموعه، با توجه به اختصار این فرهنگ‌واره و عدم شمول بسیاری از واژگان و اصطلاحات این حوزه، واژه «پایه‌ای» را که رساتر از بقیه است، انتخاب کرده‌اند؛ چراکه حوزه نقد و نظریه ادبی بسیار گسترده‌تر

از آن است که در این مختصر بگنجد؛ ولی دانستن این مختصر می‌تواند به خوانندگان و پژوهشگران کمک شایانی در آشنایی با این حوزه نماید. از طرفی، برخی از نظریات مؤلف در بطن این کتاب نشان می‌دهد که خود نیز در زمینه نقد و نظریه ادبی فعالیت دارد، به‌ویژه که برخی دیگر از کتب او در زمینه «نظریه ادبی» مؤید این سخن مترجمان است و بسیاری از واژگان و اصطلاحات نظریه ادبی را در کتب دیگر او می‌توان مشاهده کرد و شاید هم این امر، دلیلی بوده که ذکر همه آن‌ها را در این فرهنگ‌واره احساس نکرده‌است.

زبان این کتاب نیز همچون حجم آن، مختصرگونه است و گاهی اشتباهات چاپی و پیوستگی واژگان و نیز جملات طویل و تودرتو دارد که همین امور باعث دشواری ترجمه آن می‌شود؛ به گونه‌ای که برخی از جملات نیاز به بررسی چندباره داشت تا اولاً خود مترجمان موفق به فهم دقیق و درست جملات دشوار شوند و ثانیاً در چنین مواردی بتوانند جملاتی روان و قابل فهم ارائه دهند. لذا مترجمان در ترجمه این اثر به متن اصلی پایبند بودند، هرچند این پایبندی مانع از آن نشد که در تهذیب متن به زبان مقصد متغیلات عمل کرده، فقط به ترجمه تحت‌اللفظی بسنده کنند، از طرفی، یکی از نکاتی که در ترجمه کتب به ویژه انگلیسی به فارسی غالباً رعایت نمی‌شود، دقت در علائم ویرایشی یا «Punctuation» است که معمولاً نویسندگان در زبان اصلی با گذاشتن یک علامت نگارشی و ویرایشی، مقصود خود را بیان می‌کنند، برخلاف زبان‌هایی مثل فارسی که هنوز دقت در این نشانه‌ها خوب جا نیفتاده‌است! در این کتاب نیز مؤلف غالباً از چنین علائمی بهره می‌برد و جملات بدل، معترضه، اعنی و یعنی و... زیاد به کار برده‌است که گاهی باعث سردرگمی مقصود مؤلف از جمله قبل و بعد و به تبع آن، دیریابی مفهوم جملات اصلی و معطوف می‌شد که مترجمان تلاش داشته‌اند این گونه جملات را در ترجمه به زبان فارسی، درست منتقل کنند. افزون بر این، شایسته است خواننده در ترجمه این اثر به موارد زیر توجه نماید:

- عنوان اصلی کتاب، «Key Terms in Literary Terms» است. در ترجمه این عنوان، یادآوری دو نکته ضروری است: اول اینکه، مترجمان در عنوان کتاب، حرف اضافه «In» را به جای «در»، به صورت «کسره اضافه» ترجمه کرده‌اند و به جای ترجمه تحت‌اللفظی «اصطلاحات پایه‌ای در نظریه ادبی» از برگردان «اصطلاحات پایه‌ای نظریه ادبی» استفاده کرده‌اند که این گونه ترجمه حروف اضافه انگلیسی به نقش‌نمای اضافه در زبان فارسی، معمول است (مثل: Fall in Love: گرفتار عشق شد). دوم اینکه چون کتاب حاضر مانند یک فرهنگ واژگان، اصطلاحات و اعلام است، واژه «فرهنگ‌واره» به ابتدای عنوان در ترجمه فارسی اضافه شده‌است و بدین صورت، ماهیت کتاب برای مخاطب بهتر شناخته خواهد شد.

گاهی در متن ترجمه اثر دیده می‌شود که برخی از موارد در «قلاب یا کروش» ([]) آمده‌است. این موارد در واقع، افزوده‌های ترجمانی هستند که مترجمان برای تسهیل درک مطلب مؤلف، به متن ترجمه اضافه کرده‌اند و در بسیاری از موارد، معادل آن‌ها را در متن اصلی به زبان انگلیسی نمی‌توان یافت، یا در برخی موارد نیز معادل یک علامت نگارشی و ویرایشی است. مواردی هم که در «کمان / پرانتز» آمده‌است، بدون استثناء از آن مؤلف است که در توضیح و تبیین سخن خود از این نشانه استفاده کرده‌است.

سعی شده‌است معادل اصطلاحات، واژگان و ترکیب‌های مهمی که در متن کتاب به کار رفته‌اند، در پاورقی صفحات ذکر شوند و این امر به دو دلیل است؛ اول آنکه خواننده کتاب ضمن مطالعه متن ترجمه‌شده، با اصطلاحات خارجی آن‌ها نیز آشنا شوند و فقط به ترجمه آن‌ها بسنده نکند. حتی گاهی این اصطلاحات در برخی صفحات تکرار شده با این هدف که تکرار آن‌ها باعث جایگیر شدن و ماندگاری در ذهن گردد. دوم اینکه در برخی موارد، به‌ویژه نام آثار مهم نویسندگان که مؤلف آن‌ها را در بخش دوم کتاب خود فهرست کرده، برخی از آثار هنوز به فارسی ترجمه نشده‌است و مترجمان خود به ترجمه نام این آثار مبادرت ورزیده‌اند. این کار نیز دو هدف را پیش رو دارد و افزون بر پیش‌رو بودن در ترجمه نام این آثار، فرصتی را نیز برای کاوش ذهنی خوانندگان محترم فراهم آورده‌است تا در صورتی که ترجمه بهتری می‌تواند به دست دهند، از طریق رایانامه‌ای که در پایان این پیش‌گفتار آمده‌است، با مترجمان کتاب در میان بگذارند تا در فرصت‌های بعدی برای بهبود ترجمه از آن استفاده نمایند. ناگفته نماند که گاهی نیز ممکن است موارد اختلافی بین مترجمان این اثر با دیگرانی دیده شود که آثاری را از اشخاص مطرح در این کتاب ترجمه کرده‌اند که به برخی از آن‌ها در پاورقی اشاره شده‌است و برخی دیگر نیز که معادل خوبی نبود، دوباره ترجمه شده‌اند.

نمایه کتاب در متن اصلی، بسیار کمتر از نمایه ترجمه اثر بود و مترجمان تلاش کرده‌اند که نمایه بهتر و مناسب‌تری برای متن ترجمه ترتیب دهند تا دستیابی به موارد ارجاعی آسان‌تر باشد. از سویی، برای تشخیص راحت‌تر، در کنار اعلام اشخاص، «ا» (= اسم)، در کنار اسم مقالات، «م» (= مقاله) و در کنار اسامی کتب، «ک» (= کتاب) گذاشته شد و بقیه موارد، اصطلاحات و واژگانی هستند که در متن بدان‌ها اشاره شده‌است.

ذکر این نکته نیز ضروری است که بسیاری از اصطلاحات، واژگان، ترکیب‌ها و اشخاص مذکور در این کتاب ممکن است برای خواننده مبتدی ناآشنا باشد؛ از این رو، قصد بر این است که

در فرصت دیگری، یک بخش برای توضیحات اضافی در نظر گرفته شود تا در صورت نیاز، محل رجوع دانش پژوهان و پژوهشگران گردد.

در پایان از همه کسانی که مقدمات بازبینی و چاپ و نشر این مجموعه را فراهم کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کنیم و برای ارتباط بیشتر پژوهشگران حوزه نقد و نظریه ادبی با مترجمان اثر حاضر، رایانامه مترجمان در اختیار قرار می‌گیرد تا از نظرات ارزشمند آنان نیز در چاپ‌های بعدی بهره ببریم.

شیرزاد طایفی: sh_tayefi@yahoo.com

سعید قاسمی یرشکوه: saeedghpo@gmail.com

بهار ۱۳۹۹